Փողն կը հրատարակուի ամէն օր ։
Բաժանորդութեան գինն է Թէ Պոլսոյ և Թէ Գաւառաց համար 150 Թիւ մէկ Օսմանեան ոսկի կանխիկ ։
Օտար երկիրներու համար ճամբու ծախքն առնողին վրայ է։
Մէկ Թերթի գինն է 1 ղուրուշ ։

ՓՈՂ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ծանուցմանց տողն առաջին անգամի համար 3 ղրշ. երկրորդ անգամի համար 2 ղրշ. աւելի անգամներու համար մասնաւոր սակարկութեան կըլլայ ։
Նամակք և գրութիւնք պէտք է ղրկել 'ի Վէզիր խան, գետնայարկ Թիւ 8. առ Գ. Մ. Նիշմանեան. անվճար նամակներ չեն ընդունուիր ։

ՀԱՏՈՐ Բ. 1872 ՄԱՐՏ 27 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԸՍՏ Ն. Տ. ԱՊՐԻԼ 8 ԹԻՒ 46

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 26 ՄԱՐՏ

* * *

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԵՔ ՄԻԼԻԱՐԻՆ ՎՃԱՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆ

Պ. Գրէյօն — Լաթուր կ'առաջարկէ Ազգային Ժողովոյն, հարիւրին երկու տուրք դնել ամէն շարժուն և անշարժ ստացուածոց վրայ, որպէս զի մնացած երեք միլեար պարտքը վճարելով, անյապաղ ազատէ օտարաց ձեռքէն Գաղղիոյ գրաւեալ նահանգները ։ Նոյն նըպատակին նպաստաւոր առաջարկութիւն մ'ալ Պ. Ֆիլիբօս ըրաւ ։

Ազգային Ժողովն իմաստուն միջոց մը ձեռք առաւ այս մասին ու յանձնաժողով մը կազմեց որու մասնաւոր պաշտօնն է քննել երեք միլեարին հատուցումը կանխելու համար առաջարկուած ամէն ծրագիրները ։

ՊԱԶԷՆ ԵՒ ԳԱՆՐՕՊԷՐ

Ամենուն միտքը Պազէնի խնդրոյն վրայ գրաւած է, և հասարակութեան բարկութիւնն երթալով կը զօրանայ ։ Ժողովուրդն խստութեամբ կը պահանջէ որ մարաջախտն և անոր գործակից Լ. Պօյար զինուորական ատեան զրկուին և պատժուին ։

Ձայն մ'ելեր է թէ քննիչ յանձնաժողովոյն տեղեկագիրն թէպէտև ամէնախիստ, սակայն չէր վճռած որ Մէցի նախորդ հրամանատարն զինուորական ատեան զրկուի ։ Իսկոյն երեսփոխաններ գացին նախագահէն ստոյգ տեղեկութիւն առնելու . բայց պատասխան առին թէ արդարութիւնն անվրէպ 'ի գործ պիտի դրուի ։

Հասարակութեան բարկութիւնը գըրգռողն աւելի այս է որ Պազէն մարաջախտն ինքզինք արդարացնելու համար ամէնաստոր կերպով կ'ամբաստանէ այն զօրապետները՝ որոնք իր բանակին զանազան խմբերուն կը հրամայէին ։

Բայց բոլոր այս ամբաստանութիւններն ճշմարտութենէ հեռաւոր են . օրինակի համար, Մէցի բանակին մահաւիթ եղած ընթացքէ մը զինքն արդարացնելու համար՝ ամբաստանեց զԳանրօպէր մարաջախտը թէ առանց իր հրամանին Սէն-Բրիվայէ ելած էր ։ Պազէն մարաջախտին այս յայտարարութիւնն հաղորդուեցաւ Գանրօպէրի՝ որ ներկայացուց պաշտօնական հրամանագիր մը որով ընդհանուր հրամանատարն Պազէն պատուիրած էր իրեն՝ վերոյիշեալ տեղէն ելնել . և գոյն հրամանագիրը բերող միջնորդն էր Լ. Պօյար՝ որ գործոյն նպատակին ալ գիտէր ։

Բնականաբար քննիչներն աւելի խըստացան ։ Սակայն մարաջախտին գործակիցն արդէն տասնամեայ բանտարգելութեան դատապարտուած էր ամէն զինուորական պատիւները կորսնցնելէ յետոյ, տեսնենք, ի՞նչ պատիժ պիտի վճռէ Պազէնի համար ։

ՄԱՐՏ 18 Ի ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆ

Մարտ 18 ի ապստամբութեան հետեւեալ օրն Վերսայլի գունդերուն Բարիզ մտնելու երկրորդ օրը, Համայնքայնոց դէմ ապստամբական կարծիքներ բռնկեցան ։ Այն պարհուրելի յեղափոխութեան պատճառ կարծուեցաւ այդ ընկերութիւնը ։

Քննեմք, արդեօք յիրաւի Համայնքայինք թելադրեցին այդ արիւնալից խռովութիւնը ։ Երկու օր յառաջ քիչ մը քննութիւններ ըրինք այս ընդարձակ նիւթին վրայ, բայց սա կարեւոր խընդիրը լուծելու չաշխատեցանք ։ Տեսնենք ուրեմն, խորհրդածենք . միթէ Համայնքայինք դրդեցին ու գրգռեցին այս ամբոխը որուն յիշատակն պատմութեան մէջ կարմիր գիրերով պիտի գրուի ։

ՊՊ. Թիէր, Ժիւլ Ֆավր, Լը Ֆլօ, Թրօշիւ, Մաք—Մահօն և այլն, բոլոր այս մարդկանց յայտարարութեանց կը հետևի թէ Համայնքայինք թէպէտև կերպով մի խառնուեցան գործին, բայց երկրորդական դեր մ'ունեցան Մարտ 18 ի օրը ։

Անդամներէն մէկն հարցուց Պ. Թըրօշիւ զօրավարին . «կը տեսնէ՞ք Համայնքայիններէն մէկը Բարիզի խռովութեանց մէջ » ։

Այս հարցման պատասխանեց Պ. Թըրօշիւ որ անհաշտ թշնամի մ'է Համայնքայնոց . «Ո՛չ, ամենևին ։ Տարակոյս չըկայ որ մասնակից են, բայց շատ զարմանալի բան է որ այնպէս կը կարծըւի թէ մասնակից չէ ամենևին և աւելի ևս զարմանալին այն է որ անոնց գլխաւորներէն շատը կը ճանչնամ և ոչ մէկը այս խռովութեանց մէջ դեր առած չէ » ։

Ասոր վրայ յանձնաժողովոյն անդամ Պ. Վաշըրօ ըսաւ .

«Ահաւասիկ ճշմարտութիւնը, ըստ իմ կարծեաց ։ Ճշմարիտ է որ Համայնքային անուամբ հզօր ընկերութիւն մի կար ։ Ապստամբներն գտան այս ընկերութիւնը որով այդպէս զօրացան» ։

Կարելի է այդպէս եղած ըլլայ, սակայն և այնպէս, Համայնքային ընկերութիւնն ուղղակի մասնակից չէ ապստամբութեան, այլ միայն ըստ անհատի գործակից եղած է ։

Քննենք հիմա Ժիւլ Ֆավրին յայտարարութիւնը, ըսաւ ։

«Մարտ 18 ի յեղափոխութիւնը արտաքոյ կարգի կերպարանք մ'ունեցաւ ։ Կան մարդիկ որ կը կարծեն թէ Համայնքայնոց ռամկավարութեան և ընթացքին մէջ զօրաւոր ոյժ մի կայ՝ որ կրնայ այդպիսի հարուած մը յառաջ բերել ։ Սխալ է այդ ։

«Ռամկավարական գաղափարներն և Համայնքայնութեան ընթացքը, Մարտ 18 ի նկատմամբ այն է, ինչ որ է վառօդի պզտիկ ծրարիկ մը զոր մեծ հըրդեհի մը մէջ կը նետեն ։

«Հրդեհն վառեցաւ, վառօդին ծրարիկն ալ անոր գոյնը փոխեց, բայց եթէ մինակ մնար այդ վառօդը, ոչինչ կը գործէր ։ Այս է իմ կարծիքս ։»

Եւ յետոյ կ'աւելցնէ .

«Համայնքայնոց անդամներն չէին որ խռովութիւնը թելադրեցին, մարդկանց խմբէն սկսաւ՝ որ կ'ըսէր թէ մարդկանց մէկ մասը պէտք է ճզմել ։ Ասոր ապացոյց այն է որ Համայնքայնոց անդամներէն ոմանք շատ ետքը յիշեան եկան գործոյն մէջ ։»

Եւ համառօտելով իր խօսքերը, այսպէս կը յայտնէ իր կարծիքը Բարիզի աղէտալի դիպուածին վրայ ։

«Մարտ 18ի ապստամբութիւնը պատերազմին հետևանքն է ։ Առանց այն պատերազմին, անտարակոյս Բարիզի ապստամբութիւնն ալ տեղի չէր ունենար ։»

Ահաւասիկ ուրիշ վկայութիւններ ալ որոնցմով Համայնքայնոց անմեղութիւնը կը հաստատէ Բարիզի խռովութեան նըկատմամբ .

«Ըստ իմ կարծեաց, ըսաւ Պ. Ֆրանսուա Ֆավր, Համայնքայնոց դերը երկրորդական էր ապստամբութեան մէջ ։

«Մարտ 18 ի ապստամբութիւնն ծագումն առաւ հոկտեմբեր 31էն և յետոյ սկսաւ յունվար 22 ին, երկու խմբերու ձեռքով՝ որոնց անունն է Պլանքիստ և Էպէրիստ ։»

«Կ'երևի ինձ, ըսաւ Պ. Կէրապաք, թէ Համայնքայինք գրեթէ ամենևին գործ չունեցան այս խռովութեան մէջ։ Վերսայլի մէջ ամէն օր Համայնքայնոց վրայ կը խօսէր, քանի որ Բարիզի մէջ և ոչ իսկ անունին կը լսէր ։ Թերևս յետոյ գործակից եղան ապստամբաց, սակայն չեմ կարծեր որ 'ի սկզբան մասնակցութիւն ունեցած ըլլան այս աղմըկին ։»

«Դարձեալ կ'ըսեմ, ըսաւ Պ. Թօլէն, չեմ կարծեր որ Համայնքայնոց գործակցութեամբ յառաջ եկած ըլլան Մարտ 18 ի շարիքն ։ Կարծեմ որ այս ապստամբութիւնը իր ծնունդն ունեցաւ ազգային պահապաններուն սրտին մէջ ։»

«Համայնքայինք, ըսաւ Պ. տը Ֆըրիպուրկ, ամենևին գործ չունեցան հոկտեմբեր 31 ին . Պլանքիստներն ըրին ինչ որ եղաւ . և ժողովրդեան շարժումը գրգռողքն Համայնքայինք չէին ։»

«Շատ դժուարին է, ըսաւ Պ. Տիւնուայէ, բաժնել Համայնքայնոց գործակցութիւնը Մարտ 18 ի խռովարարներուն հետ, վասն զի հասարակական գործոց մէջ անոնց անունը երբեք չը լըսուեցաւ ։»

Եւ Պ. Տէլփ իր տեղեկագրին 222րդ. երեսին մէջ հետեւեալ վճռական խօսքերը կ'ըսէ .

«Մեր կարծիքն աւելի աննշան է Համայնքայնոց մասնակցութիւնը, Մարտ 18 ի ապստամբութեան գործոյ մէջ ։»

Ուրեմն ՊՊ. Թիէր և Ժիւլ—Ֆավրի ըսածին պէս, մայրաքաղաքին բնակչաց բարոյական վիճակին մէջ և Բրուսիացւոց Բարիզ մտնելուն առթեցութեան մէջ պէտք է որ փնտռենք այն խռովութեանց պատճառը և ոչ թէ Համայնքայնոց Ռամկավարական սկզբանց մէջ ։

Ոչ ոք կրնայ մերժել թէ Բրուսիացւոց 'ի Բարիզ մտնելն Գաղղիացւոց վառուած աչքերուն քօղ մ'ալ աւելցուց և գրգռեց ռամկավարական ժողովուրդը որ թերևս արդարացի պատճառ մ'ունեցաւ ապստամբելու ։

Իսկ Համայնքայնոց դալով, յանձնաժողովն, յետ այնքան մանրամասն քննութեան, կը խոստովանի թէ ոչ այնքան որոշ կերպով կրնան նշմարել անոնց հետքը ։

Եւ գլխաւոր ապացոյց մ'ալ այն է թէ Մարտ 15ին, որ է երեք օր յառաջ Մօնմարթրի թնդանօթներու գործէն, գործաւորաց ընկերութիւնը երեսփոխաններ ընտրեց՝ որոնք նոյն ամսոյն 25ին ժողով մը գումարելով պիտի որոշէին թէ ինչ ճամբայ պէտք է բռնել ։

Վերջապէս քննութիւններէն հետևեցաւ թէ Համայնքայինք ամենևին այս ապստամբութեան շարժիչ չեղան . Համայնքայինք չէին որ պատրաստեցին, կազմեցին և առաջնորդեցին այն ահաւոր գործոց մէջ ։

Ահաւասիկ քննութեանց հետևանքն . թո՛ղ բոլոր աշխարհ լսէ ։

Լօնտրա, Նիւ—Հօլ Օֆ Սայնսի մէջ կատարեցաւ Մարտ 18 ի տարեդարձին հանդէսը ընդ նախագահութեամբ Տէ- Բօնի Բազմաթիւ ամբոխ մի ժողված էր որ Բարիզի փախստականներէն կը բաղկանար . Գլխաւորներն ճառեր խօսեցան արդարացնելու համար իրենց ընթացքը, ոչ թէ հասարակական սկզբանց նկատմամբ որ ըստ ինքեան ազնիւ և բարի են, այլ նկատմամբ Բարիզի մէջ գործադրուած չարաչար եղանակին՝ որ առիթ տուաւ Հասարակապետութեան բամբասանաց ։

Այս հանդիսին աւելի աչքի զարնող կէտն եղաւ Անգղիացւոյ մի ըրած ճառըն ։ Այս Անգղիացին որուն անունն է Պ. Վէրիթօն, սաստիկ յարձակում մ'ըրաւ իր երկրին կառավարութեան դէմ և վերջացնելով ճառը այս խօսքերը ըսաւ, «կառավարութիւն մը չկրնար տևողութիւն ունենալ, ստացուածոց իրաւունքը հաստատուն պահելով ուղղակի հողոյ և աշխատանաց խնդրոյն նկատմամբ ։

Անգղիոյ կառավարութիւնն զգուշութիւն ձեռք առաւ ։

ՆԵՐՔԻՆ

Ուրբաթ իրիկուն «Աթօֆա» անուն Անգղիական շոգենաւն, որուն նաւապետն է Մէյն։ Սև ծովէն գալով Սառայ-Պուռնուին անցած ատեն յորձնով բռնաւորած Յոյն նաւու մը զարնուեցաւ, որուն անունն է «Նէա Թիքնի» և նաւապետն Գուցուտաքի։ Այնպէս սաստիկ զարնուեցաւ որ Նէա Թիքնին ընկղմեցաւ քիչ ետքը, բարեբախտաբար նաւաստիք ատեն ունեցան ու օգնութեան հասած նաւակով մը ազատեցան։

Կորսուած նաւուն տէրերն են Պ. Պ. Վաֆիատաքի և Մէթաքսա, Շիրայի վաճառականք. իսկ բեռն Պ. Գաքուլիտեսին է, մայրաքաղաքիս վաճառականներէն մէկը։ Երկրորդ առաւօտ Գուցուտաքի նաւապետն բողոքած ըլլալով «Աթօֆա» նաւն Անգղիական հիւպատոսութեան կողմանէ գրաւեցաւ։ «Նէա Թիքնի» Շիրայի ընկերութեանց մէկէն ապահովուած (սիկուրթա) է, իսկ բեռը ապահովուած է Պ. Պ. Նօրկանտոպուլօ և Պուրթէլի ընկերութենէն։

—Պրուսայէն առ Մէճմուայը հասատիս գրուած նամակ մ'է, զոր կը թարգմանենք որպէս զի մեր ընթերցողք այ նոր և աննման եղեռն մի լսեն ու զարմանան։

Պրուսա, 22 մարտ 1872

. . . Խմբագիր.

Յետադաշ զարհուրելի դէպքն տեղի ունեցաւ քաղաքէս տասն վայրկենի չափ հեռու Բիւքիւրտալիի ճամբուն վրայ անցեալ չորեքշաբթի օրուան ժամը տասնի ժամանակները։ Վերոյիշեալ օրը, 10-12 տարեկան չորս Յոյն տղայք դբրոցէ ելնելով Բիւքիւրտալիի ճամբուն վրայ թթենեաց պարտէզ մի մտնելով, ընկուզենւոյ քարակ ճիւղերէն սրինգներ շինելու զբաղած էին։ Պարտիզին ներսի կողմէն, 23 տարեկան նոյնպէս Յոյն երիտասարդ մի, տղոցմէ մէկը իր ձեռուամբն կը կանչէ կարևոր ընելիք ունիմ ըսելով, և գլխեղճ տղան խօսքի բռնելով պարտիզին աւելի ներսը կը տանի։ Տղուն երեք անմեղ ընկերները խեղքերնին սրինգի տուած առանց ընկերնին փնտռելու տուներնին կը դառնան։ Նոյն միջոցին վայրենի երիտասարդը տղուն վրայ յարձակելով բերանը թաշկինակ մի խցելէն ետքը չնական փափաքը կը յագեցնէ և յետոյ, ա՛հ . . . Խմբագիր, ձեռքս կը դողայ . . . թշուառ տղուն վիզը մինչև ցիէս կը կտրէ թթենեաց տերևը կտրելու գործածուած սղոցաձև դանակով։

Երկրորդ օր՝ շատ հետազօտութենէ ետքը վերջապէս վերոյիշեալ երեք տղոց պատմութենէն՝ ոճրականութիւնն կասկածի մէջ մնալով, պարտիզին մէջ փնտռել տալու եղկելի մանուկը, որուն դիակը գտնուեցաւ։

Հիմա մարդասպանը ձեռք անցած է և դատաքննութեան մէջ վկայութիւններէ յայտնարած, զարհուրելի ճշմարտութիւնը խոստովանած է որով կը յուսանք թէ քիչ ատենէն չարաչար մահուան կը դատապարտի։

Նամակս գոցելու վրայ էի երբ լսեցի թէ բանտի մէջ գտնուած մահապարտներն ապստամբութիւն հանելով առտուընէ 'ի վեր փախչիլ կը ճգնին։ Մէջլիս իտարէ պէյն քանի մի անգամ ներս մտնալ ուզեց ապստամբները խրատելու համար, սակայն չարագործներն աղաղին ձայներով վրան կը յարձակին ու ձեռքերնին բռնած գաւազաններով զարնել կուզեն։ Սուլնաքլը պահակներ հրամանի կսպասեն բանտին մէջ մտնելու ու ապստամբները զսպելու, այլ արիւն չթափելու համար, ծեր վալինիս համոյի փաշան, մինակ բանտ երթալով մահապարտները խրատեց ու խաղաղեցուց։

Այս վայրկենիս բանտին չորս կողմը զգուշութեամբ պահուած է։

—Գասըմ-Փաշայի մէկ փողոցը կը բնակի ամենագեղեցիկ կին մը։ Դրացիներն կարծես դաշնակցած են այս կնկան պատուոյն պահապան ըլլալու։ Արթուն աչօք կը հսկեն վերոյիշեալ կնկան տանը այցելու եկող մարդկանց վրայ, վա՜յ այն մարդուն որ այս դրացեաց նախանձը գրգռէր։

Ցերեկը հսկողութիւնը դիւրին է, բայց գիշե՞րը . . . Անցեալ իրիկուն, անցորդ մի, որ այն կնկան բնակած տան մօտեցած էր առանց դիտաւորութեան, կուրծքին դանակի հարուած մը ընդունելով, գետին փռուեցաւ։ Երբ դիակը վերցուցին, հասկցուեցաւ որ անծանօթ մէկն էր և գիտուածով կ'անցնէր այն փողոցէն։

(Լա Թիւրք.)

—Ուրբաթ օր ցաւալի դէպք մի պատահեցաւ Գէհաթհանէի ճամբուն վրայ։

Կառք մը երեք կանայք կը տանէր, ձիաւոր երիտասարդ մ'ալ կառքին այնչափ մօտ կուզէր երթալ որ ձիուն ոտքը անիւին տակը ճզմուեցաւ, ձին տապալեցաւ և անխոհեմ երիտասարդին գլուխը պատռեցաւ։

—Նոյն օր Թէփէ—Պաշիի կողմը մարդ մը յանկարծ գետին ինկաւ։

Կարծելով թէ նուաղեցաւ, անցորդները գացին զանի վերցնելու, այլ անոր դիակ մը գտան. յանկարծական կաթուածի մը հարուածով մեռած էր։

—Զըրաղանի Ծաղկաձմերոցին քանդուիլը արդէն մեր ընթերցողք լսած են։ Այս աշխատութիւնն քիչ օրէն կը վերջանայ և ա՛լ միայորդն անգամ չը պիտի տեսնենք այն գեղեցիկ շէնքին որ արտաքոյ կարգի ծախքով կառուցուած է։

—Երէկ ձիաւոր մը սաստիկ արագութեամբ ձին վարելով Բանկալթիէն վար կուգար։ Իր ընթացքին մէջ երկու զինուորականներ կոխկռտելով կխամեռթուղեր ու աճապարելով Թաքսիմ հասնի ու ձին ձիապանին յանձնելով՝ փախեր աներևոյթ եղեր է։

Մենք գիտենք թէ ձիարշաւի տեղը ամայի ճամբայներն ու դաշտերն են. պէտք է որ, ինչպէս ամեն բարեկարգեալ քաղաքներու մէջ, հոս ալ Վարչութիւնն զգուշանայ ու ձիաւորները արգիլէ քաղաքի մէջ այսպէս ձի վազցնելէ. լաւագոյն է անխոհեմ ձիաւոր մը ձիէն վար առնուլ քան թէ թողուլ որ մարդիկ զոհ երթան ձիու ոտքերուն։

ԶԵՂԾՈՒՄՆ ԵՒ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ

Գասթօրիա 19 մարտ.

Եթէ զանց առնեմ գրելը, դաւաճան մի չեմ կրնար ունենալ Գասթօրիայի քաղաքական և կրօնական Վարչութեան վրայ։ Գասթօրիայի ժողովրդեան արդարութեան աչառասիկ երկու նոր օրինակները։ Այս պատմելով նիւթէս դուրս ելած չեմ սեպուիր որովհետև միշտ Վլահաց խնդիրն է։

Գիտէք որ Գիստուրայի Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն դանձուց յափշտակութեան համար եղած դատաճանութիւնն հարկադրեց որ թաղին 80 գլխաւոր անդամներն հաւաքին, վերստին ըլլալիք դատաճանութեանց նկատմամբ ձեռք առնելու միջոցին վրայ խորհրդակցելու համար։ Գիտէք նաև որ այս ժամական խորհուրդը ցրուեցաւ Սէթէֆիքի խումբէն որ անդամներուն վրայ յարձակեցաւ գաւազաններով, դանակներով և կացիններով։

[illegible] Նաղիֆ էֆէնտին, (ժողովրդ. հարկաց) Գիստուրայի մէջ էր այն ատեն և ականատես եղաւ այն օրէն տեսարանին։ Որովհետև յանցաւորք կը պնդէին թէ ամենևին ձեռքերնին ոչ գաւազան ունէին և ոչ զէնք, քաղաքացիք, որոնք զոհ եղած էին անոնց բռնաբարոյ ընթացքին, ստիպուեցան ընդհականապէս առաջարկել որ վերոյիշեալ [illegible] կանչուի վկայութիւն տալու։ Գայմագամն, Արքեպիսկոպոսն, Գատըն (որ այսօր փոխանորդ է գայմագամին) և ժողովեան ուրիշ անդամներն որոնք Գիստուրա եկած են, կանչեցին [illegible] որուն տուած վկայութիւնը համաձայնեցաւ Ս. Նիկողայոսի թեմականաց խօսքերուն։

Ինչպէս որ մաքէդ կանչեաս, գայմագամն, արքեպիսկոպոսն, դատըն, Պէյլէր պէյ որ կալան [illegible] դէմ վասն զի արդար վկայութիւն տուաւ ընդդէմ աւազակներուն զորս կը պաշտպանեն։ Ուստի Նաղիֆ էֆէնտին, երբ Գասթօրիա դարձաւ, իսկոյն ատեան կանչուեցաւ ու պաշտօնէն զրկուեցաւ։ Անտոզիւա պաշտօնատար մը վանել՝ և ինչո՞ւ, — վասն զի իւր խղճմտանաց դէմ չխօսեցաւ՝ հաւատարիմ այլանդակութիւն մ'է։

Այլ ահա ուրիշ այլանդակութիւն մ'ալ որ աւելի անհեթեթ է։ Պ. Արսաթօլ բողոքագիր մի տուաւ Գասթօրիայի փոխանորդութեան դէմ երբ իւր դատը Գօրչա զրկել ուզեցին առանց իրաւանց և առանց վաւերական պատճառի։ Վլահ ուսուցիչ վերոյիշեալ բողոքագրին Տաճկերէն թարգմանութիւնը ուզեցին և [illegible] Սէլիմ էֆէնտին յանձն առաւ թարգմանել զայն այս 'ինչ գնով։

Յետոյ ուրեմն Պէյլէր պէյն, զոր գայմագամն յիւր անձին ներսեցուց գացած ատենը, իմացաւ թէ Սէլիմ թարգմանեց այն բողոքագիրը, բերել տուաւ զանի իւր առջև և յանդիմանեց ու աքսոր սպառնալով հրամայեց որ երաշխաւոր մ'առնու ու այնպէս թողուն իւր տունը դառնալ։

Տարակոյս չունիմ որ, Մեծ Եպարքոսն շատ պիտի զարմանայ լսելով որ Գասթօրիայի մէջ Տաճիկներն անգամ չեն կրնար, դատաստանատան դրան քովը, պատուով շահիլ հացի մը պատառ, առանց վտանգելու կամ աքսորի սպառնալեաց, եթէ իրենց լեզուն կամ գրիչը 'ի նպաստ արդար մարդկանց գործածեն։

Իսկ եթէ փնտռենք այս անիրաւութեանց պատճառը ի՞նչ կը գտնենք. — Հելլէնականութիւնը, [illegible], Կրէքօ-Բիւզանդեան կայսրութիւնը վերականգնելու։

Ուրեմն այդ [illegible] օգտին կը ծառայեն Օսմանեան պաշտօնատարք, որովհետև Գասթօրիայի արքեպիսկոպոսին կամքը կատարելով կը խափանեն Վլահաց դպրոցները՝ որոնք խոչընդոտ էին Հելլենականութեան ծաւալման,

Այն [illegible] օգտին համար ուրեմն Օսմանեան պաշտօնատարք զոհերս կը վանեն, անոնց աքսոր կը սպառնան և զոհիս տուներուն մէջ կը բանտարկեն անոնց ազատին արգելք ըլլալով։

Այդ [illegible] դիտաւորութեան օգտին ուրեմն, Գասթօրիոյ և Գօրչայի մէջ, Օսմանեան պաշտօնատարք կը զոհեն իրենց խղճմտանքը, պատիւը, իրենց թագաւորին օգուտը, իրենց ազգին ազատ ազգայն և Տէրութեան ճակատագիրը։

(Գուր. տ'Օր)

ԻԼԱՆԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Կէչէնլէրտէ Թամ ու Նէջի օլունան սէքսէն սէքիզ սէնէսի պիւտճէսինին աչըղը եւուզ էլլի իւչ պին տէօրթ եւուզ քըրք սէքիզ քիսէ օլտուղու հալտէ, պիւտճէ խարիճինտէ վուգուու մէլհուզ օլան մէսարիֆի ֆեվգելատէ գարշուլըղը օլմագ իւզրէ, եւուզ քըրք պէշ պին պէշ եւուզ էլլի պիր քիսէ տահա թէրթիպ վէ իլավէ օլունարագ, մէզքուր մէճմույի իւչ եւուզ պին քիսէ իխթիյար օլունմուշ, վէ մէզքուր պիւտճէ հազրընտա Մալիյէ Նէզարէթի ճէլիլէսինտէն թանզիմ վէ թագտիմ օլունան թագրիրտէ, տէյյունը դայիմէ մինթէզամինին պիր հիւսնի սուրէթլէ թէսվիյէսի չարէսինէ պագըլմագ տէրմէյան գըլընմըշ իսէ, [illegible] սէրմայէի Հազրէթի Շէհինշահիլէ, տէյանը մէզքիւրէնին իֆատէսի, խաթիր բայ սուրէթինտէ օլմայարագ, պիրթէպիրի մուտէսի վէ [illegible] օլունուր։

25 մուհարրէմ 1289.

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 5 ապրիլ.

Րումէլիի բաժինք	75,75
Աւստրո-Օսմ.	137,35
Քրէտի Աւստրո-Թիւրք	135,25
Աճիօ	108,

Նոր ալօնները չըջաբերութեան եղան. դրամը երկթալով կը նուազի, այս պատճառաւ հասարակային արժէթղթոց գինը ինկաւ։

Հունգարիոյ խորհրդարանին գոցուիլը (1) մօտալուտ է։

Մատրիտ 5 ապրիլ.

Մայրաքաղաքիս ընտրութեանց մէջ հակառակորդ կողմը 12 571 ձայն ունեցաւ իսկ Տէրութիւնն 4982։

Բարիզ 5 ապրիլ.

Պ. Թիէր՝ Աեղանաւորաց պատգամաւորութեան մի խոստացաւ սոսը արժէթղթոց վրայ դրուելիք տուրքը ուշացնել մինչև Ազգային ժողովին յառաջիկայ գումարումը։

Ռումէլիի բաժինք 175.

Ֆրանքֆորթ 5 ապրիլ.

Անգղիոյ դանկային զեղչին բարձրանալովը մեր դանկան ալ իւր զեղչը բարձրացուց մինչև 0/0 5։

Պուքրէշ 5 ապրիլ.

Օրէնսդրական ժողովը գոցուեցաւ։

---

(1) Հաւանականաբար «լուծումն»։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Լիվրբուլ 6 ապրիլ .

Բամպակ Միտլինկ Օրլէան , բէնս 11 $1/2$

Ծախուած 10,000 հակ :

Շաբաթական ծախս 95,000 հակ

Պաշարաս 714,000 »

Հրապարակը ծանր .

Նիւ-Եօրք 6 ապրիլ .

Կալ Բէթրօլի 22 $1/2$.

Շաբաթական ծախս 35,000 մնտուկ .

Պաշարաս 824,000 »

Լոնտրա 6 ապրիլ .

Փոխ. վճարելի 'ի Բարիզ	25,57 $1/2$
Ֆօնսօլիտ Անգղիա	92 $3/4$
» Թիւրքիոյ	52 $5/8$

Բարիզ 6 ապրիլ .

Ֆօնսօլիտ Գաղղիոյ	55—65
» Իտալիոյ	69—20
» Թիւրքիոյ	35—45

Վիէննա 6 ապրիլ .

Ածիօ	107—85
Երկաթուղի Րումէլի	75—80
Փոխ. Լոնտրա 3 ամսէ վճարելի	110—15

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 27 8 ԱՊՐԻԼ

Փոխանակագիր լիրա 100 ղրշ. էն .

Լոնտրա 3 ամսէն վճարելի 108 $1/2$-109

» 3 օրէն » 110 $1/2$

Մարսիլիա 3 ամսէն » 23—40—00

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՖՕՆՍՕԼԻՏ

Մարտ. 25 երկրորդին գոց	57—25
» 27 բացուելու	57—23
Ժամ 5	57—26

Փոխ . 1863 ի	փր .	352 —
,, 1865 ի	,,	358 —
,, 1869 ի (գաւր. կարած)	,,	300 —
Երկաթուղի Րումէլիի	փր.	180 —
Թէրմաւէյ		1275 —

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

Անգղ. լիրա	109 —
Ֆրան. Փրանքնոց	86—36
Ռուս էմփերիալ	89—8
Ֆլորին	51—20
Արծաթ մէճիտիյէ	1—32
Հինդոյ.	104—10
Մէթալիք	104—20
Պլինձ	118—30

Մարսիլիա 5 ապրիլ .

ՄԵՏԱՔՍ

Ադրիանուպօլիս ——— .

Պուրսա ——— .

Սիրիա 84—90 .

Պարսկաստանի բարակ գլանաձև 23,50—26 .

Պաշարաս 1674 հակ .

Հրապարակը հանդարտ , գործ քիչ .

ԽՈՅԶԱ

Սելանիկ և Վոլօ 22,50 .

Սիրիա — .

Անդրիանուպօլիս 24-25

Պաշարաս քիլօ 344,900 .

Հրապարակը խաղաղ , գիները հաստատ քիչ գործ :

ԲԱՄՊԱԿ

Թէսալիա և Կամանս. 83—90 .

Հալէպ 92,50—95 .

Լատաքիա 87,50—90 .

Տրապիզոն և Կավալա 77,50—80 .

Պարսկաստան. 79—80 .

Պաշարաս. 15,477 հակ .

Հրապարակը թոյլ .

ԲՈՒՐԴ

Բաղտատայ չլուացուած — .

Բասրայինը լուացուած 190- .

» » կէս » - 166 .

» » չլուացուած — .

Պաշարաս 5969 հակ

Հրապարակը խիստ հանդարտ գործ չկայ :

Կարևոր ծանուցում

Նշանաւոր Նորահաստատ Վարդապետեան անուն ազգային վարժարանին համար վարժուհի մը կը փնտռուի որ պէտք է գիտնայ մաքուր Հայերէն քիչ մ'ալ Ֆրանսերէն ևն . Առողջապահութիւն և ձեռագործ ամսով մինչև 400 ղրշ. և թերևս աւելի կրնայ տրուիլ :

Դիմել լրագրիս գրատանակը :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամասիոյ և Մարզուանու հակ-Նէգեական ազգայինք , ուրբաթ օր , հեռագիր մը քաշելով առ Պատրիարքարան , խնդրեր են որ իրենց առաջնորդական խնդիրը քննելու պաշտօնով Պատրիարքարանի կողմանէ ղրկուելիք քննիչը ժամ յառաջ ղրկուի , որպէս զի իրենց արդի վարանեալ վիճակէն ազատին :

Արդ , Ս. Պատրիարք Հայրն 'ի նկատի առնլով սոյն խնդրոյն անյապաղ լուծման կարևորութիւնը , փութայ Պետրոս վարդապետին հրամայել որ երբեւ քննիչ (որու արդէն յանձնուած էր սոյն պաշտօնը) այսօր Գաղղիական շոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնի :

Կը գովեմք զՍ. Պատրիարք Հայրն որ իւր այս գովելի գործովը չը զլացաւ , նոյն ազգայնոց թախանձանաց և փափաքանաց հակառակ , երկարաձգել սոյն առաջնորդական խնդրոյն լուծումը :

Ազօրինակ անկարգութեանց կամ դժուարութեանց առաջն առնելու միակ դարմանն է, նախ խնդիրը քննել անաչառապէս և ապա յանցաւորը ըստ օրինի պատժել . զայս կը պահանջեն իրաւունք և արդարութիւն :

Թերթերնիս մամլոյ յանձնելէ վերջը , լսեցինք որ , նոյն Արժ. Պետրոս վարդապետն , մեզ անծանօթ պատճառաւ մը , այսօր ճամբայ չը պիտի ելնէ :

* * *

Կը լսենք թէ , երէկ Խասգիւղի մէջ Թաղ. Խորհրդոյ համար կատարուելիք քուէարկութեան ժամանակ գիւղին հրկայներէն 10—20 անձ բաւական չիթաթիւններ համեր և մինչև իսկ ժողովրդականք Ընկ. անդամոց միոյն քանի մը ապտակ իջեցնելու յանդգներ և պատ 'ի պատ քարշելով եկեղեցիէն դուրս հաներ են :

Կը հաւաստեն թէ սոյն բռնաբարիչ ձեռքերը գիւղին ասպանտոյն կողմէն վարձուած են , նոցա կերբը կամ փափաքը յագեցնելու համար . սակայն եթէ ասոյգ է , արդարև Խասգիւղցիք ո՛չ սակաւ ցաւակցութեանց արժանի են , մինչև ա՛ գիւղին աւագանիք , փոխանակ ժողովրդեան օգտուոր հայթայթելու , մտադիր են այս տեսակ բարբարոսական ձեռքով , իրենց կամքը կատարել և ժողովուրդնը ճնշել :

Այս եղելութեան դէմ գիւղին հասարակութիւնը սաստիկ զայրացած է , կ'ըսուի :

* * *

Ակնատես անձ մի հետևեալ դէպքը կը պատմէ .

Շաբաթ օր , Ղալաթիոյ Յիսուս Փրկիչ եկեղեցւոյն մէջ , Գեր. Հասունն հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէր : Քահանայ մ'ալ ամբիոն ելած էր . քարոզ մ'ընելու :

Եկեղեցւոյն արտաքին բակին մէջ երկրորդ լուսարար կը գտնար ժամկոչի մը դէմ . ծօ , էֆէնտիները սուս բէկ , կըսէր . խօբանները սուս էրտի ճօղէն : ժամկոչն ալ ծոցէն ամբողջ բանալին կորսնցուցած էր և կը վախէր յայտնել լուսարարին որ կրակոտ անձ մ'է . բայց անոր պոռալէն ու կանչելէն սոսկալով վերջապէս յայտնեց այն աղաղակին դիպուածը : Լուսարարն այն ատեն սարսափելի ձայնով մը , խօրէ ծօ , խօրէ էշը էշը , խօրէ պուռայ :

Ժողովուրդն լսելով այս խօրէ բառը կը կարծէ թէ Հակահասունեանք եկեր են եկեղեցին առնելու , դուրս կը վազեն և եկեղեցւոյն մէջ միայն կանայք կը մնան որոնցմէ ոմանք սարսափած փախչելու տեղ կը փնտռէին և ոմանք վախերնէն մարեցան , իսկ Գեր. Հասունն թալիտէմ ոտքի վրայ կայնած կսպասէր թէ երբ Հակահասունեանք ներս պիտի մտնեն որ զանոնք անզօր մ'ալ բանադրէ :

Վերջապէս հասկնալով թէ Լուսարարն է որ զանոնք կոտրել կուզէ մեծատուն տիկնաց ակօտ տալու համար , հանդարտեցան և քարոզիչն ամբիոնէն դէ ձէ էֆէ էվլէրէ կը պոռար , սակայն նուաղեալներն խօսքով չէին կրնար բաթախել , և մէջերնին ձէքինճէէ վախցողներ ալ գտնուելով կը մտածէին թէ ինչ պիտի ըլլայ իրենց վիճակը , հիմայ որ այս հիւանդութեան հաշակաւոր բժշկուհին իրեն հետ անգլի աշխարհք տարած է արհեստ ալ գերն ալ : Բայց որովհետև ստորութիւն եղած է որ վախցողներն կամ ջուր խմեն և կամ աւար հակառակը գործեն , ջուրի շիշեր , գաւաթներ ու մելքեմնեկ ձեռքէ ձեռք կը թռչէին եկեղեցւոյն մէջ ու ժամկոչներն խռխռելով ջուր բերած էին հետզհետէ շիշեր ու գաւաթները լեցնելու : Քարոզչին իւր քարոզը համառօտեց ինչպէս նաև Գեր. Հասունն իւր պատարագը , որպէս զի ժամ մի յառաջ ամեն մարդ իւր տունը երթայ ու հանգչի , ասոր համար քէշնաքը պատարագը թողլով ժողովուրդն ցրուեցաւ ոչ ևս հանդիսաւոր պատարագ լսելու դիտաւորութեամբ :

Ահաւասիկ Մէսսայի Հայրենեաց համար նոր նիւթ մը , թող Հօքէքէրը թող պատմէ :

ԱԶԳ
ՀՐԱՒԷՐ
ԱՌ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԷՐ ԱԶԳԱՅԻՆՍ

Մանդուղեան Էֆէնտւոյ լրագրոյ Խմբագիր Մեծ. Փանոսեան Կարապետ Էֆ.ի պաշտպանութեան ներքև կառավարուող Ազգային դպրոցին ի բարելաւութիւն նպաստ մի ընելու մտօք , հանդիսականութեան թուղթ մի բացուած է :

Կը հրաւիրուին կրթութեան ծաւալման փափաքող ամեն Ազգայինք , մասնակցիլ այս հանդիսականութեան , և այսպէսով գոնէ մասամբ մի թեթևցնել այն ծանր որ լրագրոյն խմբագրապետին յառաջ պիտի գայ Ազգային Վարժարանի եկամուտին :

Ստորագրուելիք տոմսերը կը հրատարակուին հետևեալ տեղերը :

1. Գալաթա-Սէրայ-Պոլսէ Պօլօնիէ խանի դեռնայարկ Կըրքապալեան Միքայել Էֆ.ի թիւ 7 վաճառատուննակը :
2. Մահմուտ-Փաշա թիւ 291 ժամագործ Կարապետ Սարրաֆեան և Միսըթ Պէշիրեան և Ընկ. Էֆէնտիներուն խանութը .
3. Պէյօղլունլերուն մէջ Սուրբ Համբարձում ապայի խանութը :
4. Բոստանճէներուն մէջ Քազանճը փողոց Պօկլուէչ Պէշիրեան Ալիքսան Էֆ.ի խանութը :

Այս նշանակեալ տեղերէն զատ ուրիշ տեղեր ալ պիտի որոշուին . Նաև հանդիսականութեան թղթերէն պիտի յանձնուին Գործակէր ընկերութեան անդամներէն Մեծ. Յովակիմ Յ. Յովակիմեան , Տիգրան Սինանեան և Գրիգոր Ն. Սարրէնեան էֆէնտիներուն :

Հանդիսականութեան թղթերը վաճառուած են Գործակէր ընկերութեան և իւր Վարչական ժողովոյն կնիքներովը և Տեօչի փոխանորդին ու փոխ. գրագրին ստորագրութեամբը :

Հաւաքուած գումարը , վճարող Ազգայինք անձանց անուններովը հանդերձ , հետզհետէ պիտի հրատարակուի լրագրոյս միջոցաւ :

Վստահ եմք որ , ինչպէս յանուն Փանոսեան էֆ.ի ասկից առաջ ուրիշ առիթներու մէջ Յարգոյ Ազգայինք իրենց առատ նուէրները չը զլացան , նոյնպէս և այս անգամ պիտի փութան այս անձնանուէր Ազգասիրին ափոփանք մատուցանել նիւթական և բարոյական ձեռնտուութեամբ :

Գրագիր Տեսուչ
ԳԷՈՐԳ Ա. Գործակէր Ընկերութեան
ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ Յ. Յ. ՉԷՆՃԻՐՃԵԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Ինչպէս որ կանխաւ ծանուցուած էր , չորեքշաբթի երեկոյ , 'ի նպաստ Ազգային Վարժարանի Բարեգործ Հնախնամ Ընկերութեան ներկայացաւ Օսմանեան Թատրոն մէջ թատերգութիւն մի , որ վեհ հանճարի և բնդիմաստ երևակայութեան հրաշալի արդիւնք մ'է :

Խուռն բազմութիւն մի (1000 անձէ աւելի) բարեհաճեր էր անձամբ պատուելու սոյն չքեղ երեկոյթը . Թատերգութեան միջոցին Ազգային սանուհեաց մէկ մասը թատերաբեմին վրայ քանի մ'անգամ երգեց , երկու ատենէք , ինչպէս նաև Ազգային Վարժարանի նախագահ և այժմեան դաշնակահար դաստուած ներբողական նուագներով պատուելեան ընթերցանութեան , երկու օրիորդք , ինչպէս նաև Սիսրէնեան Էֆէնտի , իրենց գոհունակ օժեկոց մէջէն ասմունքութիւններ ըրին , հանդիսականք բուռն ծափահարութիւններով իրենց գոհունակութիւն յայտնեցին :

Գալով թատերգութեան ներկայացմանը , պարտ կը համարիմք ասոր ըսել թէ յարգոյ դերասանք ընդհանրապէս խիստ աղէկ կատարեցին իրենց դերերը , գլխաւորապէս Օր. Ե. Գարագէօզեան , Պ. Ա. Պէնլեան , և Պ. Մանդաքեան , այս վերջինը որ խաղին գլխաւորն եղած էր , երեք անգամ կանչուեցաւ ժողովրդեան կողմանէ , և կեցցէներով ողջունուեցաւ : Ժամ իննին քառորդ անց իւր անգը մեկնեցաւ շնորհակալ ըլլալով Ազգային Վարժարանի 'ի նպաստ սոյն ներկայացումը սարքող մանկավարժական անձին և հանդամոց որ իրենց յանձն առած նախիրական պարտաւորութիւնն անթերի կատարելով կրցան լաւ արդիւնք մի հանել Ազգային Վարժարանի :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ

ՆԻՍՏ ԼԲ.

(Շարունակութիւն , տես թիւ 46 .)

Ալաբէգեան Մ. Էֆ.—579դ երեսի Բ. սիւնակի մէջ Խօճասարեան Օհան Էֆ.ի «Ես առանձին չէմ որ այսպէս պատմելու ալ պիտի այդպիսեն դնել» խօսքին ետ իւր թէ պատասխանել եմ՝ «մի բանադրուէք , ըսէ» : Բայց ես այսպէս չասացի , այլ ասացի թէ «Վ. Հ. Կաթողիկոսը պիտի այդպիսեն պատժէ» :

Խօճասարեան Օ. Էֆ.—Այնպէս չէ . Մ. Ալաբէգեան և Հ. Խիլէճեան էֆէնտիները բարձրաձայն դոչեցին թէ «Ծաղրելի է Վ. Հ. Կաթողիկոսն եթէ ծաղկելի» , որ նշանակուած չէ ատենագրութեան մէջ . և մեք կը խնդրեմք Գիւանին այս խօսքերը գրուին ձեր վրայ :

Տ. Խորէն Եպս. բայց թէ «կատարեալ ջարդեմ որ Ս. Պատրիարք Հօր Վ. Հ. Կաթողիկոսին հետ բրած բանակցութեան վաւերաննին մասին» , որ չէ նշանակուած 581դ. երեսի Բ. սիւնակի մէջ երեւցած իւր խօսքին վերջը : Մեք այդ առաջարկութիւնը թէ ուղեկցութեան գանեցինք և որոյ Մ. Ալաբէգեան ու Հ. Խիլէճեան էֆէնտեաց ընդդիմացան .

574դ. երես Ա. սիւնակի մէջ գրուած է թէ՝ «Ատենապետ էֆ. աղմուկն հանդարտեցնելու համար ատեանը կը գոցէ և երեսփոխանք պահ մը դադար առնելէ յետոյ վերստին կը գումարին 'ի ժողովարանն»։ Այդ միջոցին որ Ս. Պատրիարքը խօսք ուզեց, պնդեցին որ խօսքն անոր տրուի, և մեր ձայնը խեղդելով խօսքը Սրբազան Պատրիարքին տուին և քուէարկութիւնը ետքի թողուցին։

Պէկեան Թ. էֆ.—570դ. երես Բ. էջ —Նախագահ Սրբազանն իբր թէ ըսած լինի, «Էջմիածնայ Վեհ. Կաթուղիկոսը . . . .»։ Նախագահ Սրբազան՝ Վեհ. Կաթուղիկոսէն հեռագիր մ'եկած ըլլալուն վրայ ըրած հարցմանս՝ «այո» բառով մը պատասխանեց, որ նշանակուած չէ. և Գ. Օտեան էֆ. խօսք ուզելով առաջարկութեանս սխալողականութիւնը յայտնեց և քուէի դրուիլն ուզեց, որոյ իրաւունք տուի թէև, բայց հարկ չէ, ըսի, սխալողականութիւնը քուէի դնել, որ նոյնպէս նշանակուած չէ. յորմէ յետոյ Նախագահ Սրբազան իւր խօսքը շարունակեց։

Երես 571դ Բ. էջ.—«Ահա Նախագահ Սրբազանն հաճեցաւ մեր հարցման պատասխանը տալ» ըսած եմ միայն, ուստի պէտք է որ «[illegible]» բառն անկէ վերնայ։

572դ երես Ա. էջ.—Որպէս թէ ես ըսած ըլլամ. «դուցէ Վեհ. Կաթուղիկոսը սխալած ըլլայ, զի նա Հռովմայ Պապը չէ որ չսխալի»։ Այս խօսքն ես ըսած չեմ,

572դ երես Բ. էջ.—Մինչդեռ Վեհ. Կաթուղիկոսի հեռագիրը կը կարդայի, Ատենադպիր էֆ. «Մեղայ Աստուծոյ» ըսաւ միայն, հոն [illegible] բառն աւելորդ է,

573դ երես Ա. էջ.—«Կրօն. ժողովը կրօնքին վրայ պիտի հսկէ» ըսուած է. այս իմ խօսքս չէ. ես ըսի թէ՝ «Կրօն. ժողովը Եկեղեցւոյ տեսչութեանը պիտի հսկէ»։

577դ երես Ա. էջ.—ըսուած է թէ՝ «Պէկեան մի քանի երեսփոխանաց հետ բարձրաձայն կը բողոքէ Դիւանին այս ընթացքին դէմ, զանի խարդախութիւն անուանելով»։ Բայց այսպէս չեղաւ։ Ես բողոքեցի Ատենապետ էֆ.ի ընթացքին դէմ, անոր համար որ՝ մինչդեռ խօսքը Օդեան էֆ.ինն էր և պէտք էր որ դադրէր եւ նա իւր խօսքը շարունակէր, Ատենապետ էֆ. խօսելու առաջնութիւնը Նախագահ Սրբազանին տուաւ և Նորա առաջարկութիւնն անմիջապէս քուէի դրաւ. այն ինչ շատ մը երեսփոխաններ ինձ հետ կը բողոքէին, «քըւէարկութիւնն ոչնչացած է» ըսելով։

581դ երես Բ. էջ.—Տ. Խորէն Եպս. իւր խօսքը վերջացուց առաջարկելով թէ՝ խնդիրը Սրբազան Հօր յանձնուի որ իւր բանակցութիւնքն աւարտէ և արդիւնքը Ժողովոյս հաղորդէ։ Մեք այս խօսքը թէութեամբ ընդունեցինք, և նոյն միջոցին Աղաբէգեան Մ. էֆ. ոտք ելնելով ժխոր յարոյց, ժողովն յուզեցաւ և ցրուեցաւ. որ չէ նշանակուած։

Իփէկճեան Հ. էֆ.—Օդեան էֆ. դիտողութիւն ըրաւ թէ՝ ես և Մարկոս էֆ. Վեհ. Կաթուղիկոսի համար կոնդակին նկատմամբ ծաղրելի է ըսած լինիմք։ Կարի սխալ է այս։ Մեք ըսինք թէ՝ «ձեր բռնած ընթացքը ծաղրելի է, ինչպէս նաև հեռագրին ընթերցման եղանակը։»

Օդեան էֆ. յաւելցուց նաև որ՝ մեք պատճառ եղած լինիմք ժողովոյ խանգարման ևն։ Ամեն մարդ իւր անձին պատասխանատու է, ուստի Մարկոս էֆ.ի կը թողում իրեն վերաբերեալ մասը, և իմ մասիս կուզեմ որ ժողովը քննէ թէ՝ «իրօք ե՞ս պատճառ եղած եմ ժողովոյ բարեկարգութիւնը խանգարելու։ Եթէ այսպէս հաստատուի, պատրաստ եմ ատենական կանոնադրութեան տրամադրութեանց համաձայն իմ պատիժս կրել։

Աղաբէգեան Մ. էֆ.—Օդեան էֆ. այս տեղ բացարձակապէս ասաց թէ՝ ես նաև ծիծաղելի է ասած լինիմ Կաթուղիկոսի կամ Նորա կոնդակին համար։ Օդեան էֆ. երբ ամենևին առանց փաստի Էջմիածնայ Կաթուղիկոսի իրաւունքը պաշտպանել կը փորձէր և Նորա հեռագիրն արդարացնել կը ճգնէր, երեսփոխանք առհասարակ քմծիծաղ կը յայտնէին, և ես առանձին չէի իւր ընթացքին վրայ ծիծաղող. բայց որովհետև իրաց այս վիճակը փոխակերպելով բուն իսկ հեռագրին վրայ ծիծաղած լինելս կը պնդէ, ես՝ Մարկոս Աղաբէգեան՝ կըսեմ առանց և կարող եմ ապացուցանել որ, «Այսօր կաթուղիկոսական ընտրութեան խնդրոյն մէջ Վեհ. Կաթուղիկոսի բռնած ընթացքն և ղրկած յայտագրերն ծիծաղելի են և միանգամայն այպանելի»։ Ահաւասիկ ըսի և պիտի ըսեմ դարձեալ։

Իւթիւճեան Կ. էֆ.—Տ. Խորէն Եպս.ի խօսքը Նախագահ Սրբազանի առաջին առաջարկութեան կրկնութեամբը վերջացաւ, որ արդէն միաձայն հաւանութեամբ ընդունուած էր։

Ղազարոսեան Բ. էֆ.—Նոյն նստի առժամանակեայ Ատենապետը լինելով կը պատասխանեմ որ՝ այն ամեն խօսքերն որք Դիւանի կողմէն տրուած չէին, բնականաբար չէին կրնար արձանագրուիլ։ Թող թէ դիւանադպիրք իսկ այնչափ յուզմանց և շփոթից մէջ ոչինչ կրնային ըմբռնել նշանակելու։

Փափազեան Ս. էֆ.—(Իբր առժամանակեայ Ատենադպիր Լ. նստի) Արդէն ատենագրութեան մէջ Տ. Խորէն Եպս.ի խօսքերն արձանագրուած են . . . . . . ։

Ատենադպիր էֆ.—([illegible]) Կը խնդրեմ Փափազեան էֆ.էն որ իրեն վերաբերեալ մասերուն միայն պատասխանէ. ես պատրաստ եմ ինձ վերաբերեալ մասին պատասխանը տալու։

Փափազեան Ս. էֆ.—(Շարունակելով) Պէկեան էֆ. կը պնդէ թէ Վեհ. Կաթողիկոսը Պապ մը չէ որ չսխալի խօսքն ըսած չէ. ես կը հաստատեմ որ այդ խօսքն ըսաւ, բայց հիմայ կ'ուրանայ. Թո՛ղ քննիչ յանձնաժողով մը նշանակուի, ատենագրութեանց նօթերը քննուին, և երկուքէն ո՛րն որ կը ստէ, հրապարակաւ ներումն թո՛ղ խնդրէ. ես յօժարակամ կը կատարեմ այս պայմանը, եթէ անիրաւ ելնեմ։ Իսկ Օդեան էֆ.ի դէմ՝ որ կը պնդէ թէ [illegible], ատենագրութիւն 'ի ձեռին կը բողոքեմ. վասն զի նոյն նստին մէջ ընդ ամենը 36 անգամ խօսք առած են երեսփոխանք, որոնցմէ 11 անգամն Օդեան էֆ.ի տրուած է, և որ 11 անգամ խօսած է։ Հետևապէս ըրնալին իրաւունք չունի [illegible] պոռալով Դիւանը կասկածելի երևցնելու։

(Շարունակելի.)

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԹԻՐԱՊԵԱՆ

Տօքթէօր Թիրապեան, արդի բնակարանը Սագըզ-Աղաճը ճատտէն թիւ 24 փոխադրուած է, ուրբաթ օրերը իւր տունը կ'ընդունի, և երեքշաբթի օրերն Մուսալլա ճատտէն՝ Ճիւճէ—Զէյմէքլի դիմացի փողոցը թիւ 2. ձրի կը խնամէ։

ՄԱՂՁԱՅՈՅՁ

ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ.—Երբ թանչք (խոհալ) կ'սկսին, որ մաղձայօղէն բռնուած ըլլալու նշանակ է, դգալ մը լեցուն ԲԷՅՆ ՔԻԼԸՐ (ցաւի դեղ) շաքրախառն ջրի մէջ խառնէ (տաք եթէ հնար է) ու խմէ, յետոյ զուտ ԲԷՅՆ ՔԻԼԸՐով ստամոքսդ և փորոտիքդ լաւ մը թրջէ ու շփէ։ Թէ որ թանչքը և ցաւերդ կը շարունակեն, տասնըհինգ վայրկեանը մէյմը կրկնէ, մինչև որ հիւանդութիւնդ յաւագունի դառնայ։ Վերջին աստիճանի վտանգաւոր դէպքերու մէջ, երկու կամ աւելի դգալ կրնայ առնուիլ մէկ անգամուն համար։

ԲԷՅՆ ՔԻԼԸՐ՝ իբրև ներքին դեղ՝ իրեն նմանը չունի. մաղձայօղի, անմարսութեան, թանչից և դժուարմարսութեան ախտերը շուտով կը բժշկէ, թէ որ ներսէն գործածուի և դուրսէն ալ առատապէս շփուի։ Այս դեղը մեծ ներգործութիւն մը ունի, հին վէրքերը, կրակէն էրած կամ եռացեալ ջրէ խորշտուած տեղերը, և կամ մսի ճըմլուելէն գոյացած կապուտակ վէրքերը բըժշկելու համար։ Գլխացաւի և Ակռայի ցաւի համար շատ օգտակար է։

Կարճ խօսքով այս դեղը իրաւացին է ցաւսպաննող է։

Կը ծախուի, Ա. Մ. Մինասեան և Ընկ.
Ամերիկայի վաճառատունը.
Ղալաթիա Կ.Պօլիս։

20

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՀՌԻՓՍԻՄԷ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով։ Գին 1/4 արծաթ մէճիտ։

ԿԻԼԻԿԻԱՆԸՆ ԷՍՐԱՐԸ

ՎԷ

ՍԷՖԱԼԷԹԻ

Այս տետրակը որ Կիլիկիոյ գաղտնիքն ու թշուառութիւնը կը պարունակէ իր մէջ, կաթողիկոսական խնդրոյ յուզումը Կիլիկիոյ վիճակաց ո՛ր աստիճան վնաս և ի՛նչ մեծ հարուած մը ըլլալը լաւ հասկնալու համար ամէն Հայ պէտք է ունենայ հատ մը, որ ամէն Հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի 'ի գին 2 ղուրուշ։

ՔԱՎՈՒՐ

ԳՐԵՑ

Դ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Իտալիոյ միութեան հիմնադիր Քավուր կոմսին քաղաքականութեանը վըրայ տեսութիւն մ'է ընտիր ոճով և նուրբ խորհրդածութիւններով գրեալ։ Հեղինակին այս երրորդ գործն որ ամեն նկատմամբ առաջիններէն վար չըմնար, արժանի է պատմութեան հետամուտ անձանց գրատունը զարդարելու։

Կը ծախուի Զագմագճըլար Գաֆաֆեանի գրատունը, և Մերճան Ֆրէնկեանի գրատունը, Բաստըրմաճի խանի կից թիւ 67։ Գին 100 փարայ.

ՏՕՐԱ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՎԷՊ ՄԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Գ. ՆՇԱՆ ՄԻՐԶԱ

Զմիւռնիոյ Տէտէեան տպարանէն 'ի լոյս ընծայեալ է այն ընթերցանութեան արժանի հետաքրքրաշարժ ընտիր վէպը, որուն մէջ ընթերցողք լաւ կը տեսնեն սիրահարական տխուր դիպուածներ, մանաւորապէս որդի երիտասարդաց խիստ մեծ օգուտներ կ'ընծայէ։

Կը ծախուի 'ի Կ. Պօլիս Տէտէեանի գրատունը Գին 20 ղուրուշ։

ԱՌԱԿՔ

ՔՌԻԼՈՎԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ԳԱԲՐԻԷԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Այս գիրքը որ 436 երեսներէ բաղկացեալ ստուար գործ մ'է, կը պարունակէ Քռիլովի առակաց Հայերէն աշխարհաբար թարգմանութիւնը, որոց մէկ մասն արդէն նախ Բազմավէպին և ապա Մասեաց Աղաւնոյն և Ծիածանին մէջ, նաև առանձին տետրակով հրատարակուած և ընթերցողաց բաւական սիրելի եղած ըլլալուն, Թարգմանիչն արժան դատած է միւս մասունքն ևս թարգմանել՝ որուն ընթերցանութեան ո՛ր աստիճան արժանի ըլլալուն նկատմամբ մեր կողմանէ վկայութիւն մը աւելորդ կը համարիմք։

Կը ծախուի Արամեան գրատունը և գրավաճառաց քով.

Գին թղթակազմին 6 ֆր.

Կաշեկազմ 7,50 ֆր.

ԻՆՆԵՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԴԱՐՈՒՍ ՄԷՋ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

ԵՒ

ՀԱՅՈՒՆ

ԱՐՀԵՍՏԻՑ ՄԷՋ ՅԵՏԱԴԻՄՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

ԳՐԵՑ

ՕՀԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գաղղիերէն և սահուն ոճով գրուած տետրակ մ'է, որուն մէջ լուրջ դատողութեամբ և չօշափելի փաստերով ցոյց տրուած է Թուրքիոյ մէջ արհեստից խափանուելուն պատճառներուն հետ զանոնք ծաղկեցնելու միջոցները։

Կը ծախուի Կէտիկ-Փաշայի թատրոնը և բոլոր գրավաճառաց քով։

Գին 2 ղրշ.

Գաւառներու մէջ Փողոյ Մեծայարգ Գործակալներն են։

- ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նշան էֆ. Թաշճեան։
- ՇԱՊԻՆ—ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ. Խաչիկ էֆէն, Ա. Մարտուեան։
- ՍԱՄՍՈՆ. Խաչատուր էֆ. Սողճեան։
- ԿԻՐԱՍՈՆ. Գէորգ էֆ. Մաղմանեան։
- ԵՕԶՂԱՏ. Յարութիւն էֆ. Տէվլէճեան։
- ԱՏԱՊԱԶԱՐ. Գրիգոր էֆ. Գալայճեան։
- ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչիկ էֆ. Էսկիճեան։
- ԱՐՄԱՇ. Արմաշու Վանահայր Տ. Գէորգ Ս. Արքեպիսկոպոս։
- ԱՄԱՍԻԱ. Յարութիւն էֆ. Թօփալեան։
- ՊԱՆՏՐՄԱ. Սարգիս էֆ. Մսրեան։
- ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Սամփսոն էֆ. Մ. Յակոբեան։
- ԿԱՐԻՆ. Տէր Գրիգոր քահանայ Տ. Մինասեան։
- ԶՄԻՒՌԻՆ. Մեսրոբ էֆ. Սիմէօնեան։
- ԷՏԻՐՆԷ. Յարութիւն էֆ. Խօշըլեան։
- ՖԻԼԻՊԷ. Նշան էֆ. Շիշմանեան։
- ՌՕՏՈՍԹՕ. Մանուկ էֆ. Պէզճեան։
- ՄԱՐԶՈՒԱՆ. Արժ. Յակոբ Վարդապետ Ասլանեան։
- ԵՐԶՐՆԿԱ. Յարութիւն էֆ. Ղազանճեան։
- ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ. Արժ. Մամբրէ վարդապետ Մարկոսեան։
- ԵՒԴՈԿԻԱ. Մկրտիչ էֆ. Փորթուգալեան։
- ՎԻՏԻՆ. Մ. Յարութիւն էֆ. Աբգարեան։
- ԿԷՅՎԷ ՕՐԹԱԳԻՒՂ. Համբարձում էֆ. Աթանասեան։
- ՎԱՆ. Եղիազար էֆ. Թէրզիպաշեան։
- ԲԱՂԷՇ. Արժ. Մամբրէ վարդապետ։
- ԲԱԼՈՒ. Արժ. Պետրոս վրդ. Բոյաճեան։
- ՄՈՒՇ. Արժ. Գրիգորիս վրդ. Աղուանեան։
- ԽԱՐԲԵՐԴ. Ամերիկեան Ընկերութիւն։
- ՕՐՏՈՒ. Ռափայէլ էֆ. Առաքելեան։
- ԱՏԱՆԱ. Պետրոս էֆ. Տ. Մարկոսեան։
- ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Գէորգ էֆ. Ջախճեան։
- ԱՅՏԸՆ. Նիկողոս էֆ. Ութմանեան։
- ՉԱՐՇԱՄՊԱ. Արժ. Արիստակէս Վարդապետ
- ԵԳԻՊՏՈՍ. Գեր. Տ. Մեսրոպ Ս. Արքեպիսկոպոս։
- ՄԱԼԱԹԻԱ. Յակոբ Դըշըրէճիճեան։

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՅՍ-ԿԱՐ. ՄԻՆ. ԵՐԶՆԿԵԱՆՑԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ Գ. Մ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

ՎԷԶԻՐ ԽԱՆ ԴԵՃՆԱՅԱՐԿ ԹԻՒ 8